



milan
kundera
kimlik

26. BASKI
Çeviri: AYKUT DERMAN

♥ can
modern



MILAN KUNDERA
KİMLİK

Can Modern

Kimlik, Milan Kundera

Fransızca aslından çeviren: Aykut Derman

L'Identité

© 1997, Milan Kundera

© 1998, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1998

26. basım: Eylül 2020, İstanbul

Bu kitabın 26. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak resmi: © Milan Kundera

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-3205-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750732058

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

MILAN KUNDERA
KİMLİK

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Aykut Derman

♥can

Milan Kundera'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ayrılık Valsi, 1988

Gülüşün ve Unutuşun Kitabı, 1988

Şaka, 1990

Jacques ile Efendisi, 1994

Saptırılmış Vasiyetler, 1994

Yavaşlık, 1995

Bilmemek, 2001

Ölümsüzlük, 2002

Roman Sanatı, 2002

Gölünesi Aşklar, 2002

Perde, 2006

Bir Buluşma, 2010

Kayıtsızlık Şenliği, 2015

Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği, 2015

Yaşam Başka Yerde, 2015

MILAN KUNDERA, 1929'da Prag'da doğdu. 1967'de yayımlanan ilk romanı *Şaka* 1968'de Çekoslovak Yazarlar Birliği Ödülü'nü aldı. 1968'deki Rus işgalinden sonra Kundera, 1975'te Fransa'ya göç etti ve Fransız vatandaşlığına geçti. 1978'de *Gülüşün ve Unutuşun Kitabı* yayımlandığında Çekoslovak hükümeti tarafından vatandaşlıktan çıkarıldı. En çok satan kitabı *Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği* (1984) sinemaya da uyarlandı. Yazarın Çekçe yazdığı diğer kitapları *Gülünesi Aşkılar* (1968), *Yaşam Başka Yerde* (1973), *Ayrılık Valsi* (1976) ve *Ölümsüzlük'tür* (1990). Fransızca olarak yazdığı *Yavaşlık* 1995'te yayımlandı. Onu *Kimlik* (1998), *Bilmemek* (2000) ve *Kayıtsızlık Şenliği* (2014) izledi. Deneme kitapları *Roman Sanatı* 1986, *Saptırılmış Vasiyetler* 1993, *Perde* 2005 ve *Bir Buluşma* 2010'da yayımlandı. Milan Kundera, karısıyla birlikte Paris'te yaşıyor.

AYKUT DERMAN, 1942'de İstanbul'da doğdu. İÜ Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde okutmanlık yaptı. 1970'ten bu yana çeviriler yapmaktadır. Gaston Bachelard, Fernand Braudel, Alberto Giacometti, Béatrice Lenoir, Françoise Balibar, Milan Kundera, Pascal Quignard, Paulo Coelho, Michel del Castillo, José Saramago, İsmail Kadare, Alina Reyes, José Frèches gibi pek çok yazarın eserlerini Türkçeye kazandırmıştır. Derman'ın 70'e yakın çevirisi vardır.

I

Bir gezi rehberinde, Normandiya kıyısındaki küçük bir kentte rastlantı sonucu buldukları bir otel. Chantal, geceyi geçirmek üzere otele cuma günü tek başına geldi, Jean-Marc, ona ertesi gün öğleye doğru katılacaktı. Küçük valizini odaya bırakıp dışarı çıktı ve bilmediği sokaklarda kısa bir gezinti yaptıktan sonra, otelin lokantasına döndü. Saat yedi buçukta salon hâlâ boştu. Masalardan birine oturup birinin onun varlığını fark etmesini bekledi. Öte yanda, mutfak kapısının yanında, iki garson kız ateşli bir konuşmaya dalmıştı. Chantal, sesini yükseltmekten nefret ettiğinden, yerinden kalktı, salonu geçip onların yanında durdu; ne var ki, kızlar kendilerini konuştukları şeye tutkuyla kaptırmışlardı: “On yıl oldu, diyorum sana. Onları tanırım. Korkunç bir şey bu. Ve hiçbir iz yok. Hiç. Televizyonda sözü edildi.” Öteki: “Başına ne gelmiş olabilir? – İnsan düşünemiyor bile. İşin dehşet veren yanı da bu zaten. – Bir cinayet mi? – Civardaki her yer didik didik arandı. Kaçırılma mı? – Ama kim? Ve neden? Ne zengin ne de önemli biriydi. Televizyonda gösterdiler. Çocuklarını, karısını. Ne büyük bir umutsuzluk. Düşünebiliyor musun?”

Sonra, Chantal’ı fark etti: “Kayıp kişilerle ilgili televizyon programını biliyor musunuz? Hani adı, ‘Gözden Yitirdiklerimiz’, olan.”

“Evet,” dedi Chantal.

“Belki de Bourdieu ailesinin başına gelenleri o programda izlemiştirsinizdir. Buralıdır onlar.”

“Evet, korkunç,” dedi Chantal, bir yaşam dramı üzerine yapılan tartışmayı, sıradan bir yemek sorununa nasıl döndüreceğini bilemez durumda.

“Akşam yemeği yemek istiyorsunuz galiba,” dedi sonunda öteki garson kız.

“Evet.”

“Şef garsonu çağırayım, siz oturun.”

Meslektaşı şunu da ekledi: “Sevdiğiniz biri ortadan kayboluyor ve siz onun başına ne geldiğini hiç bilemiyorsunuz, varın düşünün! İnsan deliye döner!”

Masasına döndü; şef garson beş dakika sonra geldi; Chantal, soğuk, çok basit bir yemek ısmarladı; tek başına yemek yemekten hoşlanmaz; ah, yalnız yemek yemekten ne kadar nefret eder bilemezsiniz!

Tabağındaki jambonu kesiyor, bu arada garson kızların, kafasında uyandırdığı düşünceleri frenleyemiyordu: Attığımız her adımın kontrol edilip kayda geçirildiği, büyük mağazalarda kameraların bizi gözetlediği, insanların geçerken birbirine sürekli sürtündüğü, insanın, ertesi gün araştırmacılar ve anketçiler tarafından sorguya çekilmeden sevişemediği (“Nerede sevişiyorsunuz?”; “Haftada kaç kez?”; “Prezervatifle mi, prezervatifsiz mi?”) bu dünyada, bir insan nasıl olur da herkesin gözü önünde kaybolur, hiç iz bırakmadan yok olur? Evet, adı içine korku salan o programı, –birileri bilinmeyen bir yerden işe karışarak televizyonu her türlü uçarılığı bir yana bırakmaya zorlamış gibi– içtenliği ile hüznü ile onun elini kolunu bağlayan tek televizyon programı olan ve bir sunucunun, izleyicileri üzüntülü bir ses tonuyla, kaybolan kişinin bulunmasına yardım edecek bir tanık getirmeye davet ettiği, o “Gözden Yitirdiklerimiz” programını çok iyi biliyor.

Programın sonunda, önceki programlarda sözü edilen gözden yitirilmişlerin hepsinin resimleri tek tek gösteriliyor; içlerinden bazıları on bir yıldır kayıp.

Günün birinde Jean-Marc'ı da böyle yitirdiğini düşünüyor. Ondan hiç haber alamamak, olup biten hakkında yalnızca düş kurmaktan başka elinden bir şey gelmemek. Canına bile kıyamazdı, çünkü ihanet olurdu bu, beklemeyi reddetmek, sabrını yitirmek anlamına gelirdi. Sonuçta, yaşamının sonuna kadar hiç yakasını bırakmayacak bir dehşet içinde yaşamaya mahkûm olurdu.

2

Odasına çıktı, güçlkle uyudu ve gördüğü uzun bir düşten sonra, gece yarısı uyandı. Düşünde, geçmişinde birlikte olduğu kimseler vardı yalnızca: annesi (uzun süreden beri hayatta değildi) ve özellikle de eski kocası (onu yıllardan beri görmemişti ve –düş yönetmeni rol dağıtımında yanlışlık yapmış olacak ki– kendisine pek benzemiyordu); eski kocası, dediğim dedik, enerjik kız kardeşi ve yeni karısıyla birlikteydi (o kadını hiç görmemişti; yine de, düşünde, onun o olduğundan kuşkusu yoktu); eski kocası, sonunda ona üstü kapalı erotik önerilerde bulunuyordu, karısı da Chantal'ı, dilini onun dudakları arasına kaydırmaya çalışarak ağzından kuvvetle öptü. Birbirine değen iki dil öteden beri içini kaldırırdı. Aslında, onu uykusundan uyandıran, bu öpücük oldu.

Düşün, içinde uyandırdığı huzursuzluk öylesine büyüktü ki, bunun nedenini çözmeye çalıştı. Onu bu kadar

huzursuz kılan şeyin, düşün, şimdiki zamanı silip atması olduğunu düşünüyor. Çünkü, içinde yaşadığı zamana öylesine sıkı sıkı sarılır ki, karşılığında dünyayı verseler, onu ne geçmişle ne de gelecekle değiştirir. Düşleri işte bu yüzden sevmez. Düşler, aynı yaşamın farklı dönemleri arasında kabul edilemez bir eşitliği dayatır insana, insanın hiç yaşamadığı şeyler arasında eş düzeyli bir eşzamanlılığı dayatır; ayrıcalıklı durumunu yok sayarak şimdiki zamanın varlığını yadsır. Tıpkı bu gece gördüğü düşte olduğu gibi. Yaşamının çok büyük bir bölümünü kaplayan her şey karanlığa gömülmüştü. Jean-Marc, birlikte oturdukları daire, birlikte yaşadıkları tüm yıllar; bunların yerini, kendi geçmişi, uzun süreden beri kopmuş olduğu, üzerine sıradan bir cinsel kandırmacanın ağını atarak onu yakalamak isteyen kişiler almıştı. Dudaklarının üstünde, bir kadının ıslak dudaklarını duyumsuyordu (kadın çirkin değildi; düş yönetmeni, kadın oyuncuyu seçerken oldukça titiz davranmıştı) ve bu durum öylesine mide bulandırıcıydı ki, gecenin ortasında banyoya giderek ağzını, yüzünü uzun uzun yıkadı, gargara yaptı.

3

F., Jean-Marc'ın çok eski bir dostuydu, liseden beri birbirlerini tanırlardı; aynı düşünceleri paylaşır, her konuda anlaşılırlardı ve Jean-Marc, yıllar önce, birden ve kesin olarak onu artık sevmemeye başlayıp görüşmeyi kesinceye kadar ilişkileri sürmüştü. Jean-Marc, F.nin çok ağır hasta olduğunu ve Brüksel'de bir hastanede yattığını

öğrendiğinde, onu ziyaret etmek için en küçük bir istek göstermedi, ama Chantal gidip görmesi için üsteledi.

Eski dostun o hasta hali dayanılacak gibi değildi. Belleğinde onu lisedeki haliyle korumuştı; kırılğan bir genç, her zaman kusursuz giyimli, doğal bir incelikle donanmış, öyle ki Jean-Marc bu incelik karşısında kendini gergedan sanırdı. F.yi vaktiyle olduğundan genç gösteren ince, kadınsı çizgileri, şimdi onu daha yaşlı kılmıştı. Yüzü ona gülünç biçimde küçülmüş, büzülmüş, kırışmış göründü, öyle ki başının, dört bin yıldan beri mumyalanmış olarak duran bir Mısır prensesinin başından farkı yoktu; Jean-Marc onun kollarına bakıyordu. Kolunun birine serum takılmıştı, damarına sokulmuş bir iğne ile hareketsiz duruyordu, ötekini de, sözlerini desteklemek için hareket ettirip duruyordu. Bir şeyler anlatırken ona baktığında, F.nin kolları ona her zaman, ufak tefek bedene oranla daha da küçülmüş, kukla kollarına dönüşmüş gibi gelirdi. Bu izlenimi o gün daha da güçlüydü, çünkü bu çocukça kol hareketleri, durumunun ciddiyetiyle hiç bağdaşmıyordu. F. ona, doktorlar kendisini yeniden yaşama döndürmeden önce nasıl günlerce komada kaldığını anlatıyordu: “Ölümden dönen kişilerin neler anlattıklarını bilirsin. Tolstoy, bir öyküsünde bundan söz eder. Bir tünel ve ucunda bir ışık. Yaşamötesinin çekici güzelliği. Oysa, yemin ederim ki ben ışık falan görmedim. İşin daha da kötüsü, bilincimi hiç yitirmedim. Her şeyi biliyorsun, her şeyi işitiyorsun, ne var ki onlar, doktorlar, bunun farkında değil ve senin önünde, akıllarına ne gelirse anlatıyorlar, senin duymaman gereken şeyleri bile. Artık iflah edilemez olduğunu. Beyninin ayvayı yediğini.”

Bir an sustu. Sonra: “Bilincimin bütünüyle berrak olduğunu söylemiyorum. Olup bitenin farkındaydım, ne var ki, her şey biraz deforme olmuştu, düşte olduğu gibi. Ama gerçek yaşamda gördüğün karabasan kısa sürer, ba-

ğırmaya başlar ve uyanırsın, oysa ben bağırımıyordum. Bir karabasanın ortasında, bir türlü bağırılmamak.”

Yeniden sustu. Sonra: “Ölmekten hiç korkmadım. Ama şimdi korkuyorum. İnsanın, öldükten sonra canlı kaldığı düşüncesinden kendimi kurtaramıyorum. Ölü olmak, sonsuz bir karabasanı yaşamak demek. Neyse geçelim. Geçelim bunu. Başka şeylerden konuşalım.”

Jean-Marc, hastaneye gelmeden önce, ne kendisinin ne de onun, kopuşlarının anısını es geçebileceklerini ve F.ye içtenlikten yoksun barışma sözleri etmek zorunda kalacağını biliyordu. Ne var ki bu korkusu boşa çıktı. Ölüm düşüncesi yanında öteki tüm konular boştu. F., istediği kadar başka konulara geçmek istesin, acı çeken bedeninden söz etmeyi sürdürüyordu. Anlattığı şeyler Jean-Marc’ın ona acımasına yol açtı, ne var ki, içinde ona karşı sevgi uyandırmadı.

4

Gerçekten bu kadar soğuk, bu kadar duygusuz bir insan mı? Bir gün, bundan yıllar önce, F.nin kendisine ihanet ettiğini öğrendi; ah, bu sözcük gereğinden çok romantik, kuşkusuz abartılı da; o ihanetin hiçbir biçimde korkunç bir yanı yoktu: Onun bulunmadığı bir toplantıda, herkes Jean-Marc’a yüklenmiş, buysa sonuçta onun, işinden ayrılmasına neden olmuştu (insanı öfkeliendiren bir durumdu bu, ne var ki çok da önemli değildi, çünkü Jean-Marc işini çok az önemserdi). İşte o toplantıda F. oradaydı. Oradaydı ve Jean-Marc’ı korumak için ağzını açıp tek bir söz

etmedi. Büyük hareketler yapmayı çok seven o kısacık kolları, dostunun lehinde küçücük bir harekette bulunmadı. Jean-Marc, yanılmış olmamak için, F.nin gerçekten suskun kaldığını özenle araştırıp doğruladı. O konuda hiç kuşkusu kalmadığındaysa, birkaç dakika kendini çok derin bir yara almış gibi duyumsadı; sonra, onu bir daha hiç görmemeye karar verdi; hemen ardından, içini rahatlık duygusu kapladı, açıklanamaz bir neşeye boğuldu.

F., başına gelen kötü olayların uzun süren açıklamasını bitiriyordu ki, bir an sessiz kaldıktan sonra, mumyalanmış küçük prenses yüzü aydınlandı: “Lisedeyken neler konuştuğumuzu anımsıyor musun?”

“Tam olarak değil,” dedi Jean-Marc.

“Genç kızlardan söz ettiğinde, seni her zaman ustam konuşuyormuş gibi dinlerdim.”

Jean-Marc, anımsamaya çalıştı, ne var ki belleğinde o çok eski zamanlarda yapılan konuşmaların hiçbir izine rastlamadı: “On altı yaşında bir acemi çaylak olarak genç kızlar hakkında neler söylemiş olabilirim ki?”

“Kendimi senin karşında ayakta görüyorum,” diye sürdürdü F., “kızlar hakkında bir şeyler söylüyorum. Anımsarsın, genç bir bedenin bir salgı makinesi gibi çalışması beni her zaman çok şaşırtırdı; sana, bir genç kızın sümkürdüğünü görmeye zor katlandığımı söyledim. Ve sen durdun, bana şöyle bir baktın –o halin bugün hâlâ gözümün önünde– ve tuhaf bir bilgiçlik taşıyan, içtenlikli, kesin bir ses tonuyla söyle dedin: ‘Sümkürmek mi? Benim için, onun gözünü kırıştırdığını görmek, gözakının üstünde gözkapağının o hareketini görmek bile, kendimi zorlukla bastırabildiğim bir iğrenme duygusuna kaptırmam için yeterli.’ Anımsıyor musun bunu?”

“Hayır,” dedi Jean-Marc.

“Nasıl unutabildin? Gözkapağının hareketi. Böylesine tuhaf bir düşünce!”

Ne var ki Jean-Marc doğru söylüyordu; anımsamıyordu. Ayrıca, belleğini zorlamayı bile denemiyordu. Başka şey düşünüyordu o. İşte, dostluğun var olmasının gerçek nedeni: Bir zamanlar kendine ait olan ve dostlar arasındaki o sonu gelmez gevezelikler olmasa çoktan silinip gitmiş olacak bir imgeyi izleyebilmesi için, karşındaki insana ayna tutmak.

“Gözkapağı. Gerçekten anımsamıyor musun?”

“Hayır,” dedi Jean-Marc, sonra, içinden kendi kendine şunu söyledi: Bana tuttuğun ayna umurumda değil, anlamıyor musun bunu?

F.nin üstüne yorgunluk çökmüştü, gözkapağıyla ilgili anı onu yormuştu sanki; sustu.

“Uyuman gerek,” dedi Jean-Marc ve ayağa kalktı.

Hastaneden çıkarken Chantal’la beraber olmak için dayanılmaz bir istek duydu içinde. Bu kadar bitkin olmasaydı, hemen yola çıkardı. Brüksel’e gelmeden önce, ertesi sabah otelde özenli bir kahvaltı ettikten sonra huzur içinde, acele etmeden yola çıkmayı düşünmüştü. Ne var ki, F.yi gördükten sonra, yolculuk yaptığında yanına aldığı çalar saati sabahın beşine kurdu.

5

Chantal, kötü geçen bir gecenin verdiği yorgunlukla otelden çıktı. Deniz kıyısına doğru giderken, yolda hafta sonu tatilcilerine rastladı. Oluşturdukları gruplar hep aynı şemayı yineliyordu: Adam, içinde bebek olan bir çocuk arabasını itiyor, kadın onun yanında yürüyordu; ada-

mın yüzü saf, tedirgin, gülümser, tasalıydı ve her an çocuğun üzerine eğilmeye, onun ağzını, burnunu silmeye, yaygarasını yatıştırmaya hazırdı; kadının yüzü bıkkın, mesafeli, kendinden emin, hatta zaman zaman (nedendir bilinmez) kötücüldü. Chantal, bu şemanın farklı değişkeler halinde yinlendiğini görüyordu: Kadının yanında yürüyen adam, çocuk arabasını itiyor, sırtına taktığı kanguruda bir bebek taşıyordu; kadının yanında yürüyen adam, çocuk arabasını itiyor, omzunda bir bebek taşıyor, ikinci bebeği de karnının üzerine denk gelen kanguruda taşıyordu; kadının yanındaki adam, bu kez arabasız, bir çocuğu elinden tutuyor, biri sırtında, biri omzunda, biri de karnının üzerinde üç bebek taşıyordu. Ayrıca, yanında erkek olmayan bir kadın, bir çocuk arabasını itiyor ve o işi, erkeklerde rastlanmayan bir canlılıkla yapıyordu; öyle ki, kaldırımın üzerinde yürüyen Chantal, son anda kendini yana atmak zorunda kaldı.

Chantal kendi kendine şöyle dedi: Erkekler de bir tuhaf oldu. Baba değil, iskele babası hepsi, yani: baba otoritesi olmayan babalar. Bir çocuk arabası iten, biri sırtında, öteki göbeğinin üstünde iki çocuk daha taşıyan bir erkekle flört etmeye kalktığını, karısının bir vitrine takılmasından yararlanarak adama fısıltıyla randevu verdiğini düşündü. Ne yapardı acaba? Çocuk ağacına dönüşmüş o adam, o haliyle, tanımadığı bir kadına dönüp bakabilir miydi? Karnının üstünde ve sırtında asılı duran bebeler, taşıyıcılarının hareketinden rahatsız olup viyaklamaya başlar mıydı acaba? Bu düşünce ona gülünç geldi ve keyfini yerine getirdi. Kendi kendine şöyle dedi: Erkeklerin artık dönüp bana hiç bakmayacakları bir dünyada yaşıyorum.

Sonra, sabah gezintisi yapan birkaç kişiyle birlikte mendireğin üstünde buldu kendini. Deniz çekilmişti; önünde, bir kilometre boyunca bir kum ovası uzanıyor-

du. Normandiya kıyılarına gelmeyeli çok olmuştu, bu yüzden, insanların burada, moda olan hangi etkinliklerle uğraştıklarını bilmiyordu: uçurtmalar ve kumda giden tekerlekli yelkenliler. Uçurtma: çok sağlam bir iskelet üzerine gerilmiş, rüzgâra bırakılmış bir kumaş parçası; her biri bir elde tutulan iki ip sayesinde farklı yönlere yönlenebiliyor, öyle ki, yükseliyor, alçalıyor, kafa atıyor, dev bir sığır sineği gibi korkunç bir ses çıkartıyor ve ara sıra, burnu aşağıda, yere çakılan bir uçak gibi, kuma düşüyor. Uçurtma uçuranların çocuklar ve gençler olmadığını, hemen hepsinin yetişkin kişiler olduğunu şaşkınlıkla fark etti. Ve aralarında hiç kadın bulunmadığını, o işi hep erkeklerin yaptığını. Gerçekten de, uçurtma uçuranların hepsi birer iskele babasıydı! Çocukları yanlarında olmayan iskele babaları, karılarından kaçmayı başarmış iskele babaları! Metreslerine koşacak yerde, oyun oynamak için kumsala koşuyorlardı!

Bir kez daha, sinsî bir oyun oynamak geçti aklından. İki elinde iki ip tutan, başını arkaya atmış, gürültülü oyuncağının uçuşunu izleyen adama arkadan yaklaşacak ve kulağına, en açık saçık sözleri kullanarak erotik bir öneri yapacaktı. Adamın tepkisi ne mi olurdu? Bu konuda hiç kuşkusu yoktu: Ona dönüp bakmadan, ıslık gibi çıkan bir sesle şunları söyleyecekti: Rahat bırak beni, meşgulüm!

Oh hayır, bundan böyle artık erkekler dönüp hiç bakmayacaktı ona.

Otele döndü. Park yerinde, Jean-Marc'ın arabasını fark etti. Resepsiyondan, geleli en az yarım saat olduğunu öğrendi. Resepsiyoncu kız ona bir not uzattı:

Erken geldim. Seni aramaya çıkıyorum.

J.M.

“Beni aramaya çıkmış,” diye iç geçirdi Chantal. “Ama nerede arayacak?”

“Beyefendi, sizi kumsalda bulacağından kuşkusu olmadığını söyledi.”

6

Jean-Marc, deniz kıyısına giderken bir otobüs durağının önünden geçti. Durakta, ayağında bir blucin, sırtında bir tişört olan bir genç kız vardı yalnızca; çok belirgin hareketler yapmamakla birlikte, dans ediyormuş gibi resmen kalça kıvırıyordu. Çok yaklaştığında, kızın ağzının bir karış açık olduğunu gördü. Uzun uzun, doymak bilmez biçimde esniyordu; kocaman açılmış bu delik, mekanik bir biçimde dans eden bedeniyle tatlı biçimde dengeleniyordu. Jean-Marc, kendi kendine şöyle dedi: Hem dans ediyor, hem canı sıkılıyor. Mendireğe vardı; aşağıda, kumsalın üstünde, başlarını arkaya atmış, uçurtma uçuran adamlar gördü. O işi tutkuyla yapıyorlardı, Jean-Marc, kendisine ait o eski kuramı anımsadı: Üç tür can sıkıntısı vardır: edilgen can sıkıntısı: bir yandan dans edip bir yandan esneyen genç kız; etkin can sıkıntısı: uçurtma amatörleri; ve başkaldırı halindeki can sıkıntısı: otomobilleri yakan, vitrin camlarını kıran gençlik.

Kumsalda, daha uzakta, on iki-on dört yaş arası çocuklar, kafalarına geçirdikleri renkli büyük kasklarının altında bükülmüş ince bedenleriyle, tuhaf arabaların çevresinde gruplar oluşturmuştu. Madenî çubuklardan yapılmış bu arabaların haç biçimli gövdelerinin önüne bir,

arkasına iki tekerlek yerleştirilmişti; gövdenin ortasında, içine bir bedenin kayarak girip uzanabileceği uzun bir kutu vardı; üzerinde de yelken takılı bir direk yükseliyordu. Çocukların başlarında neden kask var? Kuşkusuz, tehlikeli bir spordu bu. Oysa, dedi kendi kendine, çocukların yönettiği bu düzenekler, daha çok, orada gezinti yapanlar için tehlike oluşturuyor; öyleyse onların yerine, neden gezinti yapanlara kask takmaları önerilmiyor? Çünkü, iyi vakit geçirmek için düzenlenmiş etkinliklere surat asanlar, can sıkıntısına karşı yürütülen büyük savaşın asker kaçaklarıdır ve ilgiyi de, kaskı da hak etmezler.

Kumsala götüren merdiveni indi ve denizin çekildiği sınır çizgisine dikkatle baktı; orada dolaşan silüetler arasından Chantal'ı seçmeye çalıştı; sonunda, onu tanıdı; içlerinden biri dalgaları, yelkenlileri, bulutları hayranlıkla izlemek için biraz önce durmuştu.

Bir görevlinin, çocukları içine yerleştirdikten sonra, yavaş yavaş daire çizmeye başlayan yelkenli arabaların yanından geçti. Çevrede, daha başka arabalar büyük bir hızla gidiyordu. Aracın doğru yönde gitmesini ve sağa sola kayarak, gezinti yapmakta olanlardan kaçmasını, yalnızca tek bir iple kullanılan yelken sağlıyordu. Ama acemi bir sürücü, yelkene gerçekten sahip olabilir miydi? Ayrıca araç, onu kullananın kumandasına cevap verebilecek kadar kusursuz muydu?

Jean-Marc, arabaları kolluyordu, bunlardan birinin Chantal'a doğru bir göktaşı gibi gitmekte olduğunu fark edince alını kırıştı. Yelkenli arabanın üstünde, bir füzenin içine uzanmış kozmonot gibi yatan yaşlı bir adam vardı. O yatay durumda, önündekileri görmesine olanak yoktu! Chantal, bu adamdan kaçabilecek kadar tedbirli miydi? Bu kadar umursamaz yapıda olmasına kızıp ona verip verişirmeye başlayarak adımlarını sıklaştırdı. Chantal, ona doğru yarım döndü. Ama o Jean-Marc'ı kuşku-

suz görmüyordu, çünkü yavaş hareket etmeyi, düşüncelere dalmış, çevresine bakmayan bir kadın gibi yürümeyi sürdürüyordu. Ona, dikkat etmesi, kumsalda sersem sersem giden o arabaları kollaması için bağırarak istiyor. Birden, arabanın ezdiği bedenini düşünüyor, kuma uzanmış, kanlar içinde, araba kumsalda uzaklaşıyor ve Jean-Marc ona doğru koşuyor. Bu görüntü onu o kadar heyecanlandırıyor ki, gerçekten Chantal'ın adını haykırıyor, kuvvetli bir rüzgâr var, kumsal uçsuz bucaksız, sesini kimse duymuyor ve kendini bu duygusal tiyatroya nasıl kaptırdıysa, gözleri yaşla doluyor, onun adına duyduğu korkuyu haykırıyor; yüzü, ağlamanın izleriyle gerilmiş, onun ölümünün kendi üzerinde uyandırdığı dehşeti birkaç saniye yaşıyor.

Sonra, geçirdiği bu tuhaf isteri krizinden kendisi de şaşkın, onu uzakta, kayıtsız, kendi halinde, sakin, sevimli, sonsuz etkileyici, yürürken görünce, biraz önce oynadığı matem komedisine gülüyor, bunu kendine sitem etmezsiniz yapıyor, çünkü Chantal'ın ölümünü, onu sevmeye başladığı andan itibaren zaten sürekli içinde yaşıyor; ona el sallayarak bu kez gerçekten koşmaya başlıyor. Ne var ki Chantal bir kez daha durup yüzünü yeniden denize dönüyor ve elini sallayan adamı fark etmeden uzaktaki yelkenlilere bakmaya başlıyor.

Oh! Sonunda Jean-Marc'ın bulunduğu yöne döndü, onu görüyor gibiydi; Jean-Marc çok mutlu oldu, bir kez daha kolunu havaya kaldırdı. Ne var ki kadın onunla ilgilenmiyordu ve durup denizin kumları okşayan uzun çizgisini gözleriyle izliyordu. Şimdi ona yan döndüğünden, Jean-Marc, onun saç topuzu sandığı şeyin, başının çevresine sardığı bir fular olduğunu fark ediyordu. Yaklaştıkça (birden, daha yavaş, daha rahat adımlarla), Chantal sandığı o kadın giderek yaşlanıyor, çirkinleşiyor ve gülünç bir biçimde başkası oluyordu.



Milan Kundera, çağdaş dünya edebiyatının yapıtaşlarından biridir. İroniyi ve hüznü kusursuzca harmanladığı romanları ve okuyanların zihninde yeni ufuklar açan denemeleriyle uluslararası üne kavuşan, dünyanın bütün dillerinde milyonlarca okura ulaşan yazar, bir dil ve kurgu ustasıdır.

Kimlik'te, tutkulu, güçlü bir kadın ile duygusal, serseri ruhlu genç sevgilisinin yıpranan, eskiyen aşklarını sorgulamalarına, bir kimlik arayışına tanık oluyoruz. İki insanın kendilerini ve aşkı anlama çabalarının çarpıcı hikâyesi. Birbirlerinin gizli yönlerini keşfetmeye çalışırken giriştikleri küçük oyunun, bir karabasana dönüşme serüveni.

#hayatınanlamı #ilişkiler #benlik #şüphe #güven #iletişim #dostluk #cinsellik
#devrim

Kısaokulu deseni: Milan Kundera

 can

 canyayinlari.com |  |  |  canyayinlari

roman

ISSN: 978-975-07-9805-8



9 789750 732058